

ember 15
 zvezeték
 n ügyhely-
 1298
 Samu
 (r-l-u.) 143.
 J.
 áruház
 ia 12.
 rin
 német
 latban
 egyi
 ng-féle
 tor-
 kek
 vctien
 Tsai
 1388
 yt
 it
 79.

Szerkesztőség, kiadó-
 hivatal és nyomda
 Székelyváros, Str. Barca
 1. Pcp. — Brassai-utca 10.
 Az Uj Kelet telefonjai:
 Szerkesztőség — 977
 Kiadóhivatal — 844
 Nyomda — 879
 Előfizetői iroda — 453
 Dr. N. S. — 535

A külsővel közlések
 szerkesztőségnek elmen-
 nek. — Kéziratokat csak
 azok viszik és nem öris-
 ketnek meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

Hermann Goldschmidt utján
 400 ltr
 220 ltr
 120 ltr
 40 ltr

Évesfizetési árak
 400 ltr
 220 ltr
 120 ltr
 40 ltr

V. évfolyam, 205. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Elul 23

1922 szeptember 16. Szombat

A harmadik konferencia határozatai

— Az Uj Kelet tudóstóljától —

Az erdélyi zsidó nép harmadik vándorparlamentje szerdán este déne-
 pélyesen beárult Korsi volna ma
 még felállítani a tanácskozás mér-
 legét, de a határozatok alapos és kö-
 möly, tettekre kész hangja biztatás arra,
 hogy az a sok reményesség és jószán-
 dék, amely a konferenciát kísérte,
 csakugyan tetté és valósággá érik.
 Az aradi konferencia egész lefolyását
 egyébként az a meleg, bizakodó han-
 gulat jellemzi, amely a delegátusok-
 zat és a vándor közönséget mindvégig
 eltöltötte. A bizottságokba beosztott
 delegátusok rendkívül körültekintően
 végezték feladatukat, úgy, hogy a
 plénum első kerüli javaslatokat majd-
 nem változtatás nélkül fogadta el a
 konferencia. Ezek a határozatok ki-
 terjednek a zsidó élet minden
 megnyilatkozására. A konferencia el-
 határozó intézkedéseket tett, hogy
 az erdélyi zsidóság múltó módon
 vegye ki részét a megújuló Zsidó-
 ország felépítéséből és világos sza-
 vakkal szövegezte le a követeléseket,
 amelyeket a zsidóság az állammal
 szemben támaszt. Különösen nagy-
 jelentőségűek azok a határozatok,
 amelyek Románia új alkotmányára
 vonatkoznak. A konferencia a test-
 véri szolidaritás meleg érzésével em-
 lékezett meg azokról a zsidókról,
 akik a különböző országokban még
 mindig a legembertelenebb üldözete-
 seket szenvedik. Gondoskodott a
 Szövetség szervezőinek és anyagi
 erőforrásainak megfelelő kiépítéséről
 és nem kerülték el figyelmét a zsidó
 kulturális intézmények és a zsidó
 sajtó szükségletei sem. Remélhető,
 hogy az aradi konferencia után új
 korszak kezdődik az erdélyi zsidó
 nemzeti mozgalomban, a konzolidá-
 lás, a teremtés, a teljesülés korszaka.
 Felajánlhatunk és az egész aradi
 zsidóságra is mély tanulságokat rej-
 tők voltak a konferencia alkalmával
 lezajlott ünnepek. Az ismerke-
 dési estélyi baráti melegsége az aradi
 események társadalom egy számottevő ré-
 szét hozta közelebb a mozgalomhoz.
 A Városi Színházban rendezett disz-
 eladás az egyetemes zsidó kulturá-
 létnek is jelentős eseménye volt.
 Itt mutatják be először magyar nyel-
 ven Herzi Tivadar „Uj gettó“-ját.

A csodálat és elismerés hangján
 kell megemlékeznünk a mi cserkés-
 zseinkről, új zsidó életünk büszke-
 ségéről, akik szint, melegséget és
 ifjú lelketest adtak a konferenciá-
 nak. Az új zsidó jövőt tarták a szem-
 münk elé, a feltámadó, harcra gene-
 rációt, a megújuló gerincet zsidó
 népet, amely utánuk következik és
 győzelemre viszi a zászlót, amelyet
 mi emeltünk fel a porból. A szerda
 esti cserkészünnepélyen, amikor az
 aradi Kulturpalota hatalmas termét
 szűfölség megtöltötte a közönség,
 szokatlannul meleg és bensőséges ün-
 neplésben volt részük a kitűnő cser-
 készeknek.

Az Uj Kelet a konferencia alatt
 fokozott munkát végzett. Szerkesztő-
 ségi gárdiját két részre osztotta,
 hogy ilyenformán lehetővé tegye a
 konferencia hivatalos lapjának, az
 „Aradi Uj Kelet“-nek megjelenését.
 Az „Aradi Uj Kelet“ fürgő, friss és
 megbízható tudósításaival nagymér-
 tében emelte a konferencia súlyát.
 Az Uj Kelet telefonon kapta a
 konferenciáról szóló jelentéseket és a
 szerdai naptól elkezdte, amikor a

viharok miatt használhatatlanok vol-
 tak a telefonvonalak, pontos tudósí-
 tásokban számolt be a konferencia
 hatalmas anyagáról.

Alábbikban a konferencia nagy-
 fontosságú határozatait közöljük:

Kulturális határozat

Taub delegátus a kulturbizottság
 javaslatát terjeszt be, amelyet a kon-
 ferencia egyhanglag elfogad. A ha-
 tározat így szól:

1. Fejessük ki táviratilag köszö-
 nünket a clujai közoktatásiügyi reszort-
 nak, amiért a héber nyelv és irodalom
 tanítását az összes zsidó iskolákban

Tiltakozás a nyelvrendelet ellen

Dr. Rosenfeld delegátus javaslatára
 a konferencia kimondja:

Általános nyugtalanságot idézett elő
 Erdély, Bánát, Körösvidék és Máramar-
 os zsidó lakosságának körében a ma-
 gas közoktatásiügyi minisztérium clujai
 vezérigazgatójának 5555—1922. szám
 alatt kibocsátott rendelete, mely a zsidó
 iskolák felosztásának terhe alatt írja
 elő, hogy az iskolákban a jövő tanévtől
 kezdve az oktatás csak az állam
 nyelvében, vagy héberül, illetőleg jiddisül
 történhetik.

Ezen intézkedéssel szemben külö-
 nösen három tényre kell rámutatnunk:

1. Ez a rendelet minden törvényes
 alapot nélkülös, sőt határozatlan tör-
 vényellenes, mert a felekezeti iskolák
 tanítási nyelvét illetőleg Erdély, Bánát,
 Körösvidék és Máramaros területén
 érvényben lévő törvényes rendelkezé-
 sek, u. m. az 1868. évi XLVII. t. c.
 14. ik paragrafusa és az 1907. évi
 XXVII. t. c. 18. ik paragrafusa világo-
 san úgy szólnak, hogy ezen iskolák-
 ban az oktatás vagy az állam nyelvében,
 vagy a gyermekek anyanyelvében történ-
 hetik.

2. De nemcsak tételes törvénybe
 ütközik ez a rendelet, hanem merőben
 ellenkezik a kulturális szabadságnak
 minden demokratikus országban tiszte-
 letben tartott elvével és mert az adott
 helyzetből folyó pedagógiai és technika-
 i körülményeket illetőleg lehetősége-
 ket figyelmen kívül hagyva, teljesen
 keresztülvihetetlen dolgokat ír elő,
 szembehelyezkedik magának az állam-
 nak érdekeivel is.

3. Képtelenség a zsidó gyermeke-
 ket elzárni attól, hogy saját felekezeti
 iskoláiban mostani anyanyelvükön
 legyenek oktathatók, amikor a legtöbb
 esetben más nyelven nem is értenek.
 Hiszen még ott is, ahol az iskolafentartó
 hírközösség vagy egyéb közület saját
 szabad elhatározásából akar román taní-
 tási nyelvre áttérni, addig is csak az
 anyanyelv lehet természetesen eszköze
 a tanító és a tanuló ifjúság minden
 irányu kölcsönös megértésének.

A békezerződésre nyilván tévesen
 hivatkozva a rendelet mert abban oly
 rendelkezés nem foglaltatik, amelyről
 fogva a zsidó kisebbség akár az ő
 nemzeti nyelvén, akár az állam nyelvén
 való oktatásra állami beavatkozással
 lenne kényszerülhető.

A héber nyelvnek, mint nemzeti
 nyelvnek a zsidóság körében való fel-
 elevenítése a zsidóságnak elvitathatlan
 joga és ezért belső ügye is, amelybe
 állami beavatkozásnak annál kevésbé
 van helye, mert az ily beavatkozás a
 bebiztosításra nemcsak kedvező hatás-

kötelezővé tette és a zsidó történelem
 tanítását is rendelve el.

2. Kérjük meg a plénumot, hogy
 hatalmasa fel főtákar urat, hogy a
 kulturbizottság ezidő jelentését em-
 lékiratban feldolgozza és a zsidó isko-
 láknak és a közéleti férfiaknak meg-
 küldje.

3. Kérjük meg a kormányt hogy a
 héber nyelv tanári székét az egye-
 temeken töltse be.

4. Kérjük fel a kormányt, állítson
 fel sürgősen egy héber-román tanító-
 képzőt és a tanítóképző szervezetét és
 a tanári karának megválasztását, ille-
 tőleg az E. Zs. N. Sz. hallgattat-
 sák meg.

sal nincs, sőt ellenkezőleg, alkalmas
 arra, hogy annak a szabad fejlődését
 megzavarja és hátrányosan befolyá-
 solja.

Minthogy azonban a héber nyelv
 a zsidó ifjúság anyanyelvévé válása
 idő szempontjából nemcsak az itteni
 zsidóság jó sorsának múlik, hanem a
 zsidó nemzeti mozgalom terjedésének
 intenzivizálásáról, a héber pedagógium fel-
 állításáról és héber tantervek neveléséről,
 a román nyelvünk ifjúságunk elszájtá-
 tott nyelvén való tanítás pedig a csatolt
 területek társadalmában a román nyelv
 megtanulásának tempójától függ, az
 Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kon-
 ferenciája tiltakozik az ellen, hogy
 addig is, míg az ifjúság a héber nyelv-
 vet el nem sajátítja, az itt élő zsidóság
 erőszakosan megfosztassék azon jogától,
 amely Románia minden más nemzeti-
 ségi kisebbségét megilleti, hogy azon
 iskolákban, ahol az iskolafentartó a
 héber nyelvre óhajt áttérni, az
 ifjúság átmenetileg anyanyelvében tanít-
 tassék.

A kulturbizottság javaslatát egy-
 hanglag elfogadják.

Dr. Rosenfeld ez alkalommal indit-
 ványozza, hogy a konferencia mond-
 jon ünnepélyes köszönetet annak, aki
 az erdélyi zsidó iskoláztatást regene-
 rálta. Antal főigazgatót melegen ün-
 neplik.

A zsidó mintaiskola

Ezután Antal Márk főigazgató emel-
 kedik szóásra. Mindenekelőtt megha-
 tottan köszöni meg azt a meleg ün-
 neplést, amelyben őt a konferencia
 részesítette. A Tarbut eredményeit nem
 akarja magának vindikálni, hanem első-
 sorban azoknak az ideáloknak kor-
 szerűségében és mély igazságában ke-
 resendő a siker, amelyek a zsidó tö-
 megeket megmozgatták. Ezuttal külö-
 nösen három dologra óhajta felhívni a
 delegátusok figyelmét. Először a Ka-
 dima könyvkiadó-vállalat áldosátot nem
 hímélve, megkerdte a héber tanköny-
 vek sorozatos kiadását, amelynek ter-
 szerű fölépítésében egy, a modern pe-
 dagógia legmesszebbmenő követelmé-
 nyeinek is megfelelő héber Abo és
 olvasókönyv nyitotta meg a héber ki-
 adványok sorát. Minden delegátusnak
 erkölcsi kötelessége, nemcsak a zsidó-
 ság, hanem a gyermektársadalom ér-
 dekében is, hogy saját körében a tan-
 könyv bevezetését előmozdítsa. Ugyan-
 csak felhívja a delegátusok figyelmét a
 Kadima iskolafüzeteire, amelyek jó mi-
 nőségűek és olcsóságuk miatt eredmé-
 nyesen veszik fel a versenyt bármely
 más kiadvánnyal. Figyelmebe ajánlja a
 delegátusoknak a Tarbut egy kitűnően

beavált intézményét. A Tarbut iskolái-
 nak a keretein belül segítőegyesületek
 működnek, amelyek cseruzától kezdve a
 tankönyvekig minden iskolásért és
 taneszközt nagymennyiségben követ-
 lenül szerez be, a szétosztást a tanu-
 lók között önmaga végzi a következő
 elvek alapján. Semmiféle tanszer nem
 kerülhet többbe a kereskedelemben szo-
 kásos árnál, a jelentkező hasznából a
 szegényebbországi tanuló részben tel-
 jesen ingyen, részben mérsékelt áron
 kapják taneszközeiket. Ha még ehhez
 azt is megemlítjük, hogy a cserkészek
 cipőszmüheije a szegényebb tanuló
 cipőjavítását majdnem ingyen végzi és
 az iskolák használatra akciói a szegé-
 ny tanulókat ruhával is ellátják, nyu-
 godt lélekkel lehet megállapítani, hogy

nincsen iskola Európában, ahol a
 szegény és érdemes tanuló
 olyan olcsón és a gazdag tanuló
 olyan drágán végezze iskolai
 munkáját, mint a Tarbut isko-
 láiban.

A főigazgató ur itt nyilván tévedett,
 mert például az aradi katolikus gim-
 náziumban két-háromszor akkora a
 progresszív tandíj, mint a Tarbutban.
 (A szerkesztő.) Így lehet kis jóakarát-
 tal és meleg zsidó szívvel egy iskola
 keretein belül is a legnehesebb szociá-
 lis problémákat megoldani. (A kon-
 gresszus tagjai itt felállnak helyeikről
 és percekig lelkesen ünneplik a fő-
 igazgatót.) Ugyancsak figyelmeket az
 Uj Kelet munkásságának értékes-
 ségére. Az Uj Kelet ahhoz az ifjú zsidó
 generációhoz fordul, amelyiknek nem
 adatott meg az a szerencse, hogy a
 Tarbut iskoláiban nyerjék kiképzésüket.
 Minden eszköz meg kell ragadni,
 hogy a zsidó reneszánsz ne tartsa új
 kultúrális irányokra a zsidóságot, hanem
 ellentétben, a jelenleg számtalan
 frakciókra csúszó és különböző tábo-
 rokban

sokszor ellentétes célokért küzdő
 zsidóságot a zsidó kulturán ke-
 resztül egységesen emelje az ál-
 talános emberiség.

Meleg szerstettel emlékezik meg az
 ifjú Kelet körül csoportosuló lelkes és
 ifjú táborról, akiknek önzetlen mun-
 kája tette lehetővé a lap megindítását.
 (Taps és éljenezés.)

Nem kér a konferencia tagjaitól
 anyagi áldozatot, csak ügyeskedést,
 agilitást, kellő mozgékonyt és
 mindenekelőtt fanatikus lelkesedést.
 Vannak történelmi korok, amikor csu-
 dák nemcsak lehetőségek, de szükség-
 szerűen történnek is. Hát nem csoda az,
 — mondotta Antal főigazgató — hogy
 én ma nem csupán a zsidó iskola
 szolgálatában állok, hanem mint annak
 szervezője új utakat és nem sejtett
 világot próbálok föltárni az új zsidó
 generációnak. Ugy érsem, — és itt egy
 őszinte vallomással tartozom — hogy
 úgy jártam, mint az a fiatal ember, aki
 pénzért nőült és olyan szerencsés,
 hogy később szerelmes lesz a felesé-
 gébe. Engem a megélhetés lehetősége
 hozott ide, de bevallom, hogy eddig
 soha nem érteit mályszéges melegség
 hatja át lelkemet, ha iskolámmal foglal-
 komom. Bevallom, hogy rajongó meg-
 győződéssel szolgálom a zsidó iskola
 ügyét, annál is inkább, mert úgy látom,
 hogy zsidónak csak ezen át adatik meg
 a mód a népi felszabaduláshoz és az
 általános emberi megtestesüléshez, más-
 részt pedig büszkén hat rám az önk
 elismerése, amelyből erőf meríthetek a
 jövő nagy munkájához abban a tudat-
 ban, hogy igazságos és jó úton járok.
 Antal főigazgató az utolsó szavakat

már alig palástolható megindultással mondotta. A delegátusok lelkes elragadtatással állottak fel és szünni nem akaró

tapssal ünnepelték a főigazgatót. Így forrott egybe a zsidó iskola szeretetében a konferencia minden egyes tagja.

A zsidóság politikai követelése

Dr. Szegő, Ernő (Déva) indítványára a konferencia hosszabb vita után elfogadja a politikai bizottság következő javaslatát:

Az erdélyi zsidó nemzeti szövetség III. országos konferenciája szükségesnek tartja Erdély, Bánát, Máramaros és Körösvidéke egész zsidóságának Románia községében való részvételét és e végből elhatározza az „Erdélyi Zsidó Néppárt” országos megszervezését, kiküldetve az alábbiakban azokat az elveket, amelyek alapján a zsidóság a román nemzeti oldalán és a testvér-kisebbségek között élni akar.

1. Az állampolgárság kezdése az alkotmány új alkotmányban, akként szabályozandó, hogy egyrészt mindazok, akik a világháború befejezésének időpontjában Nagyrománia területén állandó lakhellyel bírtak és a törvény életbelépéséig más állam állampolgárságát nem optáltak, jog szerint minden formalitás mellözésével teljesjogi román állampolgároknak tekintendők, másrészt a törvény életbelépésétől kezdve a román állampolgárság megszerzése — faji és vallási különbségre való tekintet nélkül — mindenki számára ugyazon feltételekhez legyen kötve, tekintetbe véve, hogy Románia saját jósságát kívánja, hogy a szabadság és igazságosság biztos garanciát nyújtja, úgy a régi román királyság, mint a legutóbb átcsatolt területek összes lakóinak faji, nyelvi vagy felekezeti különbség nélkül.

2. Az új alkotmányban is ünnepelesen kifejezésre jutó sarkalatos rendelkezéssel biztosítandó, hogy minden államhatalmi funkció gyakorlásában mindenkor az állampolgárokkal való elbánás egyenlőségének és — az egyénekenkénti elbírálásnál — a szerzett jogok tisztelgetésének elvi érvényesüljenek.

3. Az új alkotmányban elismerendő a Romániában élő etnikai kisebbségeknek, — beleértve a zsidó polgárok összességét is — közjogi személyisége és ennek attribútumai oly alaptörvényekkel biztosítandók számukra, melyek által — az állami egység sérthetlensége mellett — intézményesen felruháztatnak az 1918. évi december hó 1-én Alba-Lulában megtartott román nemzetgyűlés által hozott és az ország törvényei közé is már beiktatott határozatokban megígért jogokkal.

Zsidó kataszter

Ehhez képest:

a) a hovatartozás tekintetében — az egyéni szabad elhatározásnak figyelembe vétele mellett — községi, megyei és országos tagozódást magukban foglaló, országos nemzeti kataszterek létesítendőek és így zsidó kataszter is állítandó fel;

b) oly választási törvény alkotandó, mely az általános, egyenlő, titkos és nemzeti kataszterenként gyakorlandó választójog életbeléptetésével az etnikai kisebbségeket az országos törvényhozó testületekben, valamint megyei és községi önkormányzati szervekben lélekszámuknak megfelelő aránylagos képviselőkhöz juttatja és amely a választások szabadságát leghatékonyabban biztosítja;

c) a nemzeti kataszterek alapján az etnikai kisebbségeknek országos, megyei és községi tagozódást magukban foglaló oly országos szervezeti alakítandók meg, melyek alkalmasak arra, hogy az államhatalomból reájuk átruházott hatáskörrel fogva települési viszonyaikhoz mért, tágabb vagy szűkebb körű nemzeti önkormányzat alanyai legyenek és a melyek ilyen — csupán az állami egységnek és az állam román nemzeti jellegének érintetlensége által korlátozott — önkormányzat gyakorlására képesekké tétetnek;

d) az ország kormánya és az etnikai kisebbségeknek országos nemzeti szervezete közötti állandó összeköttetés fenntartása végett az állami költségvetés terhére a kisebbségi ügyeknek minisztériuma és ezen belül minden etnikai kisebbségnek egy államtitkársága létesítendő, továbbá a belügyi, vallásügyi és közoktatásügyi minisztériumokban minden etnikai kisebbség részére egy-egy külön ügyosztály állítandó fel és ezen állami hivataloknak fontosabb állásai az érdekelt etnikai kisebbségeknek töltendőek be, akik az illető kisebbségek nemzeti kataszterében foglaltatnak;

e) törvény alkotandó, melynél fogva évenként azon arányban, miként az állami költségvetésben az állami elemi és középiskolák létesítésére és fenntartására fordított összeg az egész állami költségvetés főösszegéhez viszonyul, a kormány az etnikai kisebbségek nemzeti kataszterében felvett polgárok által fizetett adókból alakuló állami bevételek megféléli hányadait — iskolai célokra és az e célokra való felhasználásnak ellenőrzése mellett — az illető kisebbségek országos nemzeti szervezeteinek tartozik rendelkezésére bocsátani.

A szombati munkaszünet

4. A zsidó polgárok részére — a haza védelmében való részvétel feltételein kötelezettségnek minden irányban érintetlenül maradása mellett — az összes életviszonyokban az a lehetőség biztosítandó, hogy szombaton és vallásuk egyéb ünnepein munkaszünetet tartsanak és vallásuk egyéb előírásaihoz alkalmazkodjanak. E szempontból a szombaton munkaszünetet tartó zsidó polgárok a vasárnapi kötelező munkaszünet alól felmentendők.

5. A rabbik részére a többi hitfelekezetek lelkészeivel minden tekintetben egyenlő jogállás biztosítandó.

6. A zsidó szervezeteknek ama törekvései, melyek tagjai jelenlegi társadalmi struktúrájuknak szisztematikus fejlesztés eszközeivel egészségesebbé való alakítására irányulnak, ugyancsak és szervezeteknek egyéb, az állam érdekeivel nem ellentétes népjóléti akciója állami támogatásban részesítendőek.

7. A gazdasági élet irányítását, a népjóléti emelését célzó, minden általános törvény és rendelet megalkotásánál a zsidók etnikai kisebbségnek jelenlegi társadalmi struktúrája is figyelembe veendő és annak szemellett tartásával a kisebbség egyes osztályai az elnyomódás veszélyétől megóvándók.

Lasú egységesítést

8. A kormányzat összes ágában minden intézkedésnél az Erdélyt, Bánátot, Máramarost és Körösvidéket magában foglaló országrészeknek a történelmi fejlődésen alapuló individualitása irányadó szempont gyanánt veendő figyelembe. Elhamarkodott kísérletekkel való erőltetés helyett Nagyrománia egységesítése mindenütt az érdekelt országrészeknek régebbi lakosai közül választandó és azok különleges viszonyait alaposan ismerő szakértők közreműködésével, megfontoltan és fokozatosan veendő keresztül.

9. A közigazgatási és igazságügyi törvényrendszer egységesítése megfelelő átmeneti időszakok közebeiktatásával és egyes törvények hatályának új területekre való egyszerű kiterjesztése helyett az összes törvényrendszer elöregyítését és hátrányait kiküszöbölő új törvények hozatala által valószínűsíthető meg.

10. A köztisztviselők szolgálati pragmatikája kodifikálendő. A bírói függetlenség nyugateurópai mintára való szabályozás útján intézményesen biztosítandó. Közigazgatási bíróság és hatásköri bíróság állítandó fel.

11. A kormányzat tisztasága egyfelől a köztisztviselőknek megfelelő szelektója és fizetésüknek megfelelő rendezése, másfelől a korrupció

kíméletlen üldözése által hatékonyan biztosítandó.

12. A felfüggesztett megyei és községi önkormányzatok sürgősen visszaállítandók és a jövőben a korszerű igényeknek megfelelő reformokkal fenntartandók.

13. Az agrárreform végrehajtásának a zsidó polgárok jogos igényei, különösen a rokkant katonáké, kellő figyelemben részesítendőek.

A szabadságjogokért

14. Az alkotmányos állampolgári szabadságjogok tekintetében fennálló kivételes állapotok, u. m. a költőkódex, a lakás, a gyülekezés, a sajtó, a mezőgazdasági és ipari termelés, a kereskedelem szabadságát és egyéb szabadságjogokat korlátozó intézkedések a legsürgősebben hatályon kívül helyezendőek.

15. A nagyobb városokban uralkodó lakásínség problémájának megoldására a kormány és a városi hatóságok részéről, az illető városok egész társadalmának egyenlő mértékben való igénybevételére alapított építési akciók teendőek a legsürgősebben folyamatba.

16. Nagyrománia közgazdaságának megjavítása végett mindenek előtt a legnagyobb erőfeszítés teendő és a legmesszebbmenő áldozatok hozandók annak érdekében, hogy az ország közlekedési eszközei nyugateurópai színvonalra emeltesse. Ezenfelül a hazai ipar fejlesztéséről a jelenleginél modernebb új törvény alkotandó. A kereskedelmi és ipari vállalatokra vonatkozó intézkedéseknél mindennemű hazai tőke, bármily nemzetiségű polgároké legyen is, tel-

A Keren Hajjeszódért

Cserjék Zsigmond (Kolozsvár) betérjeszi a Palesztina-bizottság javaslatát, amelyeket a konferencia egyhangulag elfogad:

1. A III. erdélyi zsidó cionista konferencia sajnálatos állapotja meg, hogy az országos szervezett cionistái közül esideig

csak kevesen tettek eleget jegyzési kötelezettségüknek.

2. Minthogy a Palesztina-munka alapját majdnem kizárólag a Keren Hajjeszód képezi s minthogy a Keren Hajjeszód sikere attól függ, hogy a cionisták eleget tettek-e mászerjegyzési kötelezettségüknek, ezzel példát mutatva a Cionista Szervezetek kívül álló zsidó testvéreinknek is, a konferencia kimondja a jövő évi konferenciáig, hogy azok, akik jegyzési kötelezettségüknek eleget nem tesznek, semmiféle cionista tisztséggel, delegátusi megbízatással fel nem ruházhatók. A konferencia kötelezettségvé teszik a Kis Intéző Bizottságnak, hogy e határozat végrehajtásához a legszigorúbban ragaszkodjék.

A konferencia szzal a kéréssel fordul a Keren Hajjeszód központi vezetőségéhez Londonba, hogy az ideitől folyamán huzamosabb időre megfelelő szervező erőket bocsásson rendelkezésünkre, hogy ezek segítségével bonyolítsuk a Keren Hajjeszód-akcióba a Cionista Szervezetek kívül álló zsidóságot is.

4. A konferencia a Keren Hajjeszód-munka sikere érdekében szükségesnek tartja, hogy a szövetségtől, annak intézményétől

teljesen független, önálló erdélyi Keren Hajjeszód szervezet létesítessék,

melynek titkári állására a Keren Hajjeszód központi vezetősége nyilvános pályázatot írjon ki.

5. A konferencia kimondja a) tekintettel a lei alacsony árfolyamára, kikéri a londoni központ engedélyét arra nézve, hogy a Keren Hajjeszód javára befolyó összegek olyan Romániában beszerzendő anyagok, ipari termékek és esetleg élő állatok vásárlására fordíthatók legyenek, amelyek Palesztinába kiszállíthatók, hogy így módon az Erdélyben, a Bánátban, a Körösvidéken és Máramarosban Erec Jisraelt felépítését és még egybegyűjtendő

jesen egyenlő megítélésben részesítendő, az export és import akként szabályozandó, hogy a szállítás lehetőségére mindenki részére egyforma feltételektől függjön és mindennemű visszaélés elvele kizárt legyen.

Szociális védelem

17. A munkásvédelem nyugateurópai módon szabályozandó. A munkásszervezetek szabadsága és a munkásjóléti intézmények önkormányzata hatékonyan biztosítandó. Törvény alkotandó a munkanélküliek biztosításáról. A munka és a tőke közötti küzdelemben az állam pártatlansága mindenképpen megőrizendő.

18. Új adótörvények hozandók oly irányban, hogy az adómentes létminimum emeltesse és az elsőrendű közszükségleti cikkeket fogyasztási adója eltöröltesse. Általában az a politikás teendő az állam pénzügyi politikájának vezérével, hogy a költségvetési adómegek fokozatosan kiküszöböltesse és lehetőleg csak egyenes adók szolgálatjának az állami bevételek forrásául.

19. A hadiszolgáltatásból eredő igények kielégítésére, a hadi és forradalmi károk megtérítésére, az osztrák-magyar hadikölcsönkötvények beváltására kiváló gond fordítandó és e tekintetben a szükséges intézkedéseket mielőbb megteendőek.

20. Sürgős törvény alkotandó a segítyre szoruló hadirokkantoknak, a hadiövezgyek és hadiárvek gondozásáról és minden rendelkezésre álló eszközök igénybe veendő, hogy a meg Oroszországban sanyúlódó erdélyi hadifogyók utolsó csoportja is hazatérhessen szülőföldjére.

pénzzel jóval nagyobb értéket képviselő hozzájárulással támogathassuk. b) A konferencia hasonló eljárásra szólítja fel a regáti, bukovinai és bessarábiai testvérszervezeteket. c) A konferencia felkéri az örómániai szervezet elnökségét, hogy az összes romániai Keren Hajjeszód irodákkal egyetértően olyan szervezet létesítsen, amely a fentiek szerint szükséges

Kereskedelmi műveletek lebonyolításával foglalkozzék,

essetleg lépjen a Romano Palestinai ipar és kereskedelemi r.-t.-gal egyaránt érintkezésbe, mint amely vállalat megfelelő organizációval már úgy az országban, mint Palesztinában rendelkezik.

Határozat a Nemzeti Alapról

1. A III. erdélyi zsidó cionista konferencia örömmel veszi tudomásul, hogy a Keren Kajemet főirodája még e hó folyamán Hágából Jerusálajimba helyeztetik át. A konferencia meg van győződve arról, hogy ezzel az áthelyezéssel, amellyel lehetővé válik az Erec Jisraelt földpolitikai közvetlenül és hatékonyan irányítani, a Keren Kajemet fejlődésének új, az eddiginél sokkal virágzóbb korszakához érkezett.

2. A III. országos konferencia hálattal szívval mond köszönetet a Keren Kajemet központi direktóriumának, hogy az erdélyi Gulat Achuzá Szövetkezetnek egy erdélyi zsidó falu létesítésére megfelelő földterületet bocsátott rendelkezésre. A konferenciára felhívja az összes cionisták figyelmét az erdélyi zsidó kolónia nagy jelentőségére és határozatilag kimondja, hogy

Kiszlev havában az egész ország-részben minden nemzeti munka és gyűlés egységesen és kizárólag az Erec Jisraeltben létesülő zsidó falu javára történjék.

3. A konferencia a Palesztina-kérdés nagy jelentőségére való tekintettel azt a kívánalmat tolmácsolja, hogy a Kadima R.-T. utasítsa az Új Kelet kiadóhivatalát, hogy a lapban rendszeres Palesztina-rovatot nyisson olyképen, hogy az Új Kelet egy teljes oldala hetenként egyszer előre meghatározott napon kizárólag a Palesztinával kapcsolatos kérdéseknek szenteltesse. E rovatban jelen-

jenek meg kimutatásai lenvényei és kulturális konferencia tának pont len végreh támogatásá Palesztina- a Szövetség metet, vag egyéb intéz terhelés ne

Zavaro a przbiz

Marosvári belü agrár tájta munk vordamegyél nagy terüle Nehéz idők lovsá hintó járási bizot helyessini árákói szig törvény oly mass, hogy a törvény loura ad o akik neh többszörös hisajátítás t lettek, men hagyva, a földet is gyakr in tra az elájulá vannak. A haboru alá egy szeme meg, ugy, ködese va tályt ter perere tö nemcsak é maszok és meg a neg sincsenek Különösen nagy a jog telenség.

Szepten gyei agrár érkezett fel között előf eset is. Így púd reform an agrártó hold földet domból, zés és bek be, hnos a helyszi névny értel lesítését é Az agi lőző jogú A felebbe Guirgin J valista, a ramutatott és itt-ott törvény sa rokkant és rületet vá hisajátítás törvények osztály el boru sere ság igasi jutatása. keresetve visagáltatt Biszryai ajátítottak p dig a m lentett be sága folyt eredmény várja —

Olgyobb e

„Es a m

...ben részesei...
...port akként...
...szállítás leh...
...re egyforma...
...mindennem...
...egyen.

...em
...lem nyugat...
...yozandók. A...
...adsága és a...
...önkormány...
...tandó. Tör...
...ntanálk...
...és a tőke...
...állam pártat...
...szisz...
...hozandók...
...döntéses lét...
...az elsőrendű...
...fogyasztási...
...alában az a...
...pénzügyi...
...hogy a fo...
...kozatosan ki...
...tétlőleg csak...
...ak az állam...

...ásból ereds...
...hadi és for...
...sére, az osz...
...köntvények...
...fordítandó és...
...és intézkedé...
...alkotandó a...
...okantaknak...
...árvek gondo...
...elkészésre á...
...hogy a még...
...erdélyi ha...
...is hasznát...

...értéket kép...
...mogathassuk...
...hasonló eljá...
...ti, bukovinai...
...ervezeteket...
...kéri az óro...
...gét, hogy az...
...Hajjeszod...
...lyan szerve...
...a fentiek sze...

...ek lebonyo...
...ozzék,
...o Palestini...
...gal esirány...
...amely vál...
...zacióval már...
...Palesztiná...

...eti Alapról
...ionista kon...
...tudomásul...
...főirodája...
...gából Jerus...
...A konferencia...
...hogy ezzel...
...yél lehetővé...
...földpolitikát...
...van irányítani...
...ilődésének új...
...ágzóbb kor...

...s konferencia...
...közösnetet...
...ti direktóriu...
...délyi Geulat...
...egy erdélyi...
...megfelelő föld...
...elkészésre. A...
...z összes c...
...lyi zsidó ko...
...és határo...

...gész ország...
...zeti munka...
...sen és kizá...
...ésben léte...
...a történejk.

...a Palesztina...
...re való tekin...
...t tolmácsolja...
...utasítsa az Uj...
...gy a lapban...
...vatot nyisson...
...Kelet egy tel...
...egyszer elő...
...kizárólag a...
...os kérdések...
...vatban jelen...

Zavarok a marosvásárhelyi agrárbizottság működése körül

Marosvásárhely, szept. 14. A helybeli agrárbizottság teljes erővel folytatja munkálkodását és mintán Maros-tordamagyerebe sok a nagybirtok, igen nagy területek kerülnek kiszájtítás alá. Nehéz idők járnak az egykor négylovas birtón járó birtokosok számára. A járási bizottság már be is fejezte a helyesítési tárgyalásokat és meghozta a bírósági szigorúságra ítéleteit. Az agrártörvény olyan elasztikus és bovyadalmass, hogy a nagy ellentétek körepette a törvény végrehajtása sok aggodalomra ad okot. Vannak földbirtokok, akik néhány nappal ezelőtt még többesörös milliómosok voltak, de a kiszájtítás után valóssággal földönfutókká lettek, mert még kétminimot sem hagyva, elvettek minden telpalatnyi földet is tőlük. Határozathirdetéskor gyakran tragikus jelenetek játszódnak le, az elajulások és szivgörsök napirenden vannak. Azoknak, akik birtokukat a haboru alatt szereztek, vagy bérbeadták, egy személyi földet sem hagynak meg, úgy, hogy az agrárbizottság működése va óssággal egy új proletársztalet termel. A határozatok ellen persze tömegesen felelbesznek, mert nemcsak a birtokosok, hanem a paraszok és az államot képviselő járási meg a megyei közgazdasági tanácsok sincsenek a döntésekkel megelégedve. Különösen a kiszájtítási grek körül nagy a jobbizonytalanság és rendszeretelenség.

Szeptember 12-én döntött a vármegyei agrárbizottság másodsorban a beérkezett felelbeszések fölött. Az ügyek között előfordult egy-két érdekesebb jogi eset is. Így például ugyanis Magyar Arpad református lelkész felelbeszése, aki az agrártörvény kihirdetése után 16 hold földet vásárolt egy nagyobb uradalomból, de vételi szerződését illetékes és bekebelezés végett nem mutatta be, hanem a kisajátításkor megjelent a helyszínen és mint pap, az agrártörvény értelmében kérte a 16 hold hitelbilitését és a szerződés jóváhagyását.

Az agrárbizottság a kérest különféle jogcímekre tán aszkodva elutasította. A felelbeszési tárgyaláson Magyarit dr. Gurgin János kolozsvári ügyvéd képviselte, aki feltűnést keltő beszédben ramtatott az agrártörvény hézagaira és itt-ott felcselezte az ellentéteire. A törvény szerint a pap, a tanító, a hadirekhaat és hadiövezgy 100 holdnyi területet vásárolhat bármilyen időben a birtoklás fogantoztatása előtt. Hisz a törvénynek nem inteciója új pretefároztály alkotása, hanem inkább a háboru szerencsétlenjeinek és a parasztság igazi szellemi vezéreinek földhözjutatása. Magyarit újól elutasították keresetével Gurgin a határozatot felülvizsgáltatta. Ugyancsak Giorain védte Biskryai Ottonét, akitől 1550 holdat szájtítottak ki, megmaradt 200 holdjára pedig a megyei gazdasági tanácsos jelentett be igényt. A peranyag nagysága folytán a tárgyalást — melynek eredményét az egész megye kíváncsian várja — október 1-re halasztották.

— Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a meggörbedt légyenesedik”

Háromszoros gyilkosság Bukarestben, egy összeomlott részvénytársaság közgyűlésén

Antonescu volt miniszter halálán van

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, szept. 15. Bukarestet háromszoros gyilkosság tartja izgalomban. De nem az esetben van a tulajdonképeni szenzáció, hanem a véres dráma színhelye, apropója és országgyűlési iameri szereplői adják meg a jelentőséget. A helyszín Bukarest egyik legforgalmasabb helye, a str. Biserica Enel 15. számú háza, a „Technica Miniera” részvénytársaság irodája s így elképzelhető, hogy az eset hírére olyan óriási tömeg verődött össze, hogy egyidőre a forgalom is megállt. Részletes tudósításunk a következő:

Tegnap délelőtt tizenegy órakor izgalmas tragédia játszódott le a str. Biserica Enel 15. számú házban, amelynek második emeletén a „Technica Miniera” részvénytársaság irodái vannak. A vállalatnak épen évi közgyűlése volt, amelyen Bukarest több előkelő személyisége vett részt. A részvénytársaság egyik igazgatója Antonescu volt igazságügyminiszter, aki egyuttal a bukaresti egyetemen a polgári jog tanára s az ilfovi kerület egyik legismertebb ügyvédje s akit a liberálisok az új igazságügyminiszternek szemeltek ki. Ő rá várt az a feladat, hogy a rendkívüli közgyűlésre összehívott részvényeseknek bejelentse a vállalat bukását.

A közgyűlés hevesen indult. Éles bírálat alá vették a vállalat működését. Cristescu mérnök, a Technica egyik igazgatója tagja, aki egyébként a részvénytársaság kinevezett vezetője volt és aktív tiszt a hadseregben, jelenleg pedig a temesvári politechnikum tanára, épen akkor lépett be a közgyűlési terembe, amikor Antonescu az igazgatóság nevében tudomásra hozta a közgyűlésnek, hogy a vállalat helyzete tarthatatlan és összeomlás előtt van. A volt igazságügyminiszter a bukásért Mihaiescu Nicolas irodafőnököt, Georgesou ellenőrt és a Jean füvéreket okolta beszámolójában, akik ellen súlyos vádakot emelt. Cristescu, aki egész vagyonát, félmillió leit, a vállalatba fektette, izgatottan felugrott és éles, támadó beszédben felelősségre vonta Mihaiescuakat. Ezek nevében Georgesou válaszolt, ami heves szóváltásra vezetett, amelynek hevében Mihaiescuék felpatantak üldözőkről és hangos kiabálás kíséretében betokat ragoztak, hogy Cristescunak támadjanak. A teremben óriási botrány tört ki. Az elke-

seredett Cristescu revolvert rántott és egymásután több lövést tett.

Egyik golyó Antonescut halálra érte.

aki erőlyesen közbélepett, hogy véget vessen a konfliktusnak. A vállalat igazgatója vérbeborult arccal zuhant végig a földön.

Óriási pánik keletkezett a zsibongó teremben. A rémület pillanatig lenyugította a jelenlevőket. Majd többen odacsaláltak a halálsápadt Cristescuhoz, hogy lefegyverezék, de a magánkézű levő ember hihetetlen erővel lerázta magáról az igazgatósági tagokat, felzakította az iroda ajtaját és a még füstölgő revolverrel a kezében Nicolas Mihaiescu után vette magát, aki a sűrűsávarban elhagyta a helyiséget és futásnak eredt és csakhamar eltűnt a közelben levő Pencas főle rakatárban. A tönkrement mérnök betört az előre szelt ajtót, behatolt a rakatárhelyiségbe s

kétszer rálőtt a fegyvertelen Mihaiescura, aki holán esett össze. Mindkét golyó átfúrta a fejét.

Cristescu azonnal elhagyta a rakatárt. Utóközben összehatalkozott dr. Georgesouval, aki szintén rémülten menekült a vállalat irodájából.

Két revolverdörre és és Georgesou végigbukott a lépcsőkön.

Körülötte valóssággal vértócsa keletkezett. A lövések zajára s a Mihaiescu utáni hajszu óriási tömeget csodított össze az Enel-utcában. És mialatt Antonescut és a haldokló Georgesout automobilon a Coltea-kórházba vitték el, néhány néző a még mindig dühöngő Cristescura vette magát. A mérnyölőt csak nagynehezen tudták lefegyverezni. Közben telefonon értesítették a rendőrséget, amely le szarta tartóztatni a szökni akaró gyilkost. Cristescu akkor hirtelen egy üvegfiolát kapott elő a zsebéből.

Kiitta a mérget és azonnal meghalt.

Mindex néhány pillanat alatt történt.

Antonescun volt igazságügyminiszter, aki életveszélyesen megsebesült, csak roppant kényes operációval lehet talán zegíteni. Életbenmaradásához az orvosok nem nagyon bíznak. Ujabb híradás szerint Antonescun volt igazságügyminiszter halálán van.

Összeomlott és leégett az aradi Neumann-palota

Negyven család hajléktalan maradt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Megröndítő katasztrófa történt tegnapelőtt délután Arados. A báró Neumann Albert-féle háromemeletes barokkpalota, amely az Andrássy-utcában van s amelyet a múlt század elején építettek, a késő délutáni órákban összeomlott. A szerencsétlenség bármily rettenetes is volt, nem érhetne egész váratlanul sem a lakókat, sem a hatóságokat, mert a palota lakói már régea észre vették, hogy a megröszant falak nem bírhatják sokkát a három emelet terhét. Az utóbbi évben a hatalmas házban bizonyos időközökben nyugtalanító ingások remegtek végig. A megröszült lakók emiatt többiben a hatóságokhoz fordultak, hogy a házigazdát kötelezzék a rozszant épület restaurálására.

A katasztrófa délelőttjén a lakók többszöri sürgetésére megjelent a palotában a városi mérnöki hivatal szakértőbizottsága, amely megállapította, hogy a házban tartózkodni életveszélyes.

Ugyanekkor elrendelték, hogy a hatalmas épület földszintjét oszlopokkal támasszák alá, nehogy egy vá-

ratlan összeomlás maga alá temesse a hatalmas épületet. A szakértői bizottság már délelőtt figyelmeztette a lakókat, hogy aki csak teheti költözzék ki az épületből és kijelentették, hogy még az nap megkezdődik a veszélyes részek újrakiépését. Bár a bizottság elkésett, annyit mindenesetre elért, hogy a lakók legnagyobb része még a délelőt hurokoladni kezdett s eltávozott az épületből. Ennek köszönhető, hogy a katasztrófa nem követelt emberáldozatokat.

A késő délutáni órákban a palota földszintjén az Aradmegyei Takarékpénztár tisztviselői és a többi üzletalkalmazottai megröszülve tapasztalták, hogy a hatalmas házban a földrengés alkalmával és lehető mozdulások mentek végbe. Hangos és véstjósó recsegések arra késztették a megröszült emereket, hogy meneküljenek. A földszinten tartózkodó banktisztviselők és alkalmazottak az utcára rohantak.

A következő pillanatban a palota egyik szárnya ágyudörgéshez hasonló robajjal összeomlott, maga alá temetve mindent.

Hosszu percekig nem lehetett az épülethez férközni, mert valóssággal porfellegek vették körül az épületet. Az épület még épenmaradt szárnyában tartózkodók közül a kitört pánikban három nő idegsokkot kapott a rettenetes ijedtségtől, akiket azonnal kórházba szállítottak. Egy negyedóra mulva megkezdődtek a mentési munkálatok. A tűzoltóság teljes apparátussal vonult ki, de az első órában rendszertelenül dolgozott. A rendőrség és a kivezényelt katonaság kordont alkotott az épület körül, hogy a kíváncsiak ezrei ne akadályozzák a tűzoltókat munkájukban.

A Marmorosch-bank igazgatója, Haralamb, aki családjával a második emeleten lakott, az utolsó pillanatban rohant ki szobájából.

Este féltízkor újabb szerencsétlenség akadályozta meg a mentési munkálatokat. A beomlott palotaszárny gázvezetékéből kiömlő gáz meggyúlt és tűzbe borította a romokat. A tűz az első pillanatban olyan méreteket öltött, hogy menthetetlennek látszott az egész épületsor megmentése.

A földszinten levő vasúzetben levő puskapor felrobbant, ami újabb táplálékot adott a tűznek.

A segítségül hívott nagyváradi és temesvári tűzoltók majdnem másfél óráig tüntenül álltak s borzalmas tüzzel szemben és minden igyekezetük arra irányult, hogy a szomszédságban levő vármegyeházat és a Weisz-féle líkőrgyárt megmentsék. Az épületben nagyobb mennyiségű benzint volt elraktározva, amelyet sikerült megmenteni. Ha ez nem sikerül, a felrobbant benzint az egész utcasort levegőbe röpitette volna. A tűzvész hat család lakását teljesen elpusztította. Elpusztult az Aradi megyei Takarékpénztár győnyörű ülésterme is, bár a takarékpénztár készpénzkészletét még a tűz kitérése előtt megmentették. A mentési munkálatok során Deák Sándor 42 éves tűzoltó jobbkarját törte és súlyosabb természetű zúzódásokat szenvedett. A tüzet reggel három óráig sikerült lokalizálni, azonban

az épület egyes részei még most is égnak.

A tűzoltóság teljes apparátussal igyekszik eloltani a tüzet, azonban amit a tűz épen hagyott, az a hatalmas erejű gőzfecskendő munkájának áldozata lett. Bár még hivatalos vizsgálat tegnap délig nem indult meg, hogy ki a felelős a katasztrófáért, beavatott helyről úgy értesülünk, hogy az illetékesek egy része a palota tulajdonosát, báró Neumann Albertet teszi felelőssé a szerencsétlenségért, aki Arad leggazdagabb polgára. Állítólag báró Neumann fukaragságból elzárkózott a rozszant épület restaurálása elől. Más verzió szerint báró Neumann kérte a lakáshivataltól a veszélyeztetett helyen levő lakók kiköltetését, azonban a lakáshivatal ezt nem engedte.

A kár meghaladja a tízmilliót, azonban csupán az Aradmegyei Takarékpénztár kárai térülnek meg biztosítás révén, mert a többi lakók, akik kisemberek, nem biztosították be lakásaikat.

Két vagon leibankjegy lánokban. Tegnap közgazdasági rovatunkban szdntuk hírt arról, hogy a konstancai kikötőbe öt vagon új leibankjegy érkezett egy francia gőzösön. Az új bankjegyeket a Banca Nationalis Amerikában készíttette és általuk akarja beváltani a lerongyolódott papírpénzjegyeket. A kikötőben szdntán kirakták az értékes szállítmányt és erői hatroni őrsiet alatt vonstun indították utnak Bukarestbe. Ma szt táviratozzák Bukarestből, hogy Dalgá állomás közelében a bankjegyeket szállító vonat kigyulladt és két vagon bankjegy a tűz martaléka lett. A vonat azonnal megállt, a tüzet lokalizálták. A többi három vagon sértetlen maradt. A nem mindennapi hírt még nem erősítették meg, de ha igaznak bizonyul, kétségtelesen súlyos veszteséget jelent a román jegybanknak.

HIREK

— Átvitték a széfer tórákat az iparosok új zsinagógájába. Pénteken délután ünnepélyes formák között és nagy zsidó közönség jelenlétében vitték a kolozsvári Poale Cedek-egyesület Dávid Ferenc-utcai imaházából a tóratekereseket az új Melom-utcai templomba. A szertartáson Kolozsvár zsidóságának minden rétege, spraja-nagyja részt vett.

— Az új árkimálások. Ma délelőtt a cipészek és borbélyok zsidósága a maximális árakra vonatkozólag meggyezett a rendőrséggel. A cipő-cimálással együtt 250 leibe kerül, beleértve az apró hosszalókat, mint például fassag, cipőszőr, osztr. Borotválás fésüléssel és hajkötéssel 6 lei. A többi borbélymunka ára is alább-szállt valamivel.

— Dr. Násza István visszajött Kolozsvárra. Dr. Násza Istvának, gróf Teleki Géza uradalmi titkárának hitelezési műveleteiről és eltiltéseiről hasábkot írtak a múlt hetekben a kolozsvári újságok. Ma szűz váratlanul megjelent Kolozsvárra Násza, aki előadta, hogy összes magánügyeit rendezte és így a Tamás által tett egyetlen feljelentést is visszavonták. Lakását közben Kuts Rózsának költék oda, amit a Fehér Bárányból telepitettek ki. Násza ma megjelent a lakbérleti bizottság tárgyalásán és tiltakozott lakásának elreklvirálása ellen.

— Hivatalos órák a cseh konzulátuson. A cseh konzulátuson hivatalos órák szeptember 18-án és 19-én (hétfőn és kedden) a hivatalos órákat felek részére kizárólag csakis délután 3-5-ig tartja.

— Kifosztották a Krupp-gyár mérnökeinek vonatát. Még másodikán történt, hogy fényes nappal betörték a kolozsvári pályaudvar négyes számú javítóműhelyének ablakait és a helyisége behatolva, kifosztották az eszemi Krupp-gyár mérnökeinek vonatát. A mérnökök mosdonyokat szállítottak Romániának. A vakmerő betörők főleg ruhamezőket vittek el, mintegy ötvenezer lei értékben. Kétheti nyomozás után Ardelean Tivadar és Cornél József detektívek elfogták Gál Miklós rakodómunkást, aki a tolvajlást elkövette. Az ellopott tárgyaknak csak kis része került meg, a többi Gál néhány leierit elköttyavetyélte. A betörők, aki nagy nyomorúra hivatkozik, ma délelőtt átadták az ügyésznek. A károsultak, Oskar Fleischer, Paul Weiskorn és Wilhelm Holsbaner Krupp-gyári főmérnökök kártérítési pert indítottak a CFR. ellen.

— Major Henrik és a londoni soffőr. Budapestről írták: Major Henrik, a fiatal és szenális karriaturarajzó a napokban érkezett meg külföldi körjáról Budapestre, ahol beszámolt az alábbi kedves történetet beszélt el: Londonban egyszer beleültem egy autósiba, — mondta Major — körülbelül tíz kilométer mentem és mikor a kiszállásnál meg akartam nézni, mennyit mutat a taxamérő, a soffőr hirtelen lecsapta a zászlót. Ez annyit jelentett, hogy most már annyit kér, amennyit akar. Legalább ötször annyit kért, amennyi járt volna neki. Kifizettem, de bementem a legközelebbi rendőrszóra és feljelentettem a soffőrt. — Mennyi volt az autó száma? — kérdezte a rendőrtiszt. A fejemre csaptam. — Szent isten, a számot elfelejtettem megmondani! De a következő pillanatban lerajzoltam a soffőrt és a londoni rendőrség a rajz után pár óra múlva előállította a soffőrt és visszakaptam a pénzem.

— Természetbarátok Turis' egyesülete szeptember 17-én vasárnap Fülöp Gyula vezetésével nagyszabású kirándulást rendez a révi Zichy-barlanghoz és visszeshez. Találkozva vasárnap, éjjel 2 órakor a vasuti pályaudvar előcsarnokában, indulás 3 órakor a nagyváradi személynállal, visszatérés még aznap este. Az egész utiköltség körülbelül 85 lei.

Mit követel a nemzeti párt a királytól

A koronázás elhalasztását és új kormányt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Jelentettük tegnap, hogy a nemzeti párt megbízásából Popovici Mihály kihallgatáson jelent meg a királynál, skinek átnyújtotta a nemzeti párt memorandumát. A kihallgatás egy óránál hosszabb ideig tartott és utána Popovici Mihály a királynál ebédelt. Politikai körökben ebből arra következtetnek, hogy a nemzeti párti politikai audienciája igen nagy jelentőségű és nyomásban

szenzációs fordulatot várnak a koronázási ünnepekkel kapcsolatban.

Mint beavatott helyről értesülünk, az uralkodó elé terjesztett memorandumban

az erdélyi román nemzeti párt a koronázás elhalasztását kérte az uralkodótól és új személyes kormányt a koronázási ünnepek megrendezésére.

Arról is tudnak, hogy a király a memorandumot azonnal figyelmesen végig olvasta, nagy érdeklődéssel hallgatta meg Popovici Mihály előterjesztését és annak a véleményének adott kifejezést, hogy a nemzeti párt hamarosan részt vesz az ország kormányzásában.

Az udvarhoz közelálló körökben azt beszélik, hogy a király a nemzeti párt előterjesztéseit komoly megfontolással tárgyalta és nem tartják kizártnak, hogy

a koronázást valóban elhalasztják.

Erre vall a kormány körében észlelhető nyugtalanság is és a sürgősen egybehívott minisztertanács, amely a koronázás elhalasztásának kérdésével is foglalkozott.

A minisztertanács

kommunikáció szerint is, egyes miniszterek kifejezésre jutatták azon óhajukat, hogy a koronázási ünnepeket el kellene halasztani. Tekintettel azonban arra, hogy a koronázás elhalasztását ellenzéki körökben különféleképpen kommentálnák és az elhalasztás tényéhez politikai következtetéseket fűznének, a minisztertanács megmaradt eredeti álláspontján, hogy a koronázást a már megállapított napon és program szerint megtartják. A minisztertanács végül a rendkívüli ülészek egybehívásáról is határozott és pedig olyanformán, hogy a parlamentet nem a ko-

ronázási ünnepek előtt hívják egybe rendkívüli ülészekre, hanem a koronázás után, október tizenhetedikén.

Kétségtelen azonban, a minisztertanácsról kiadott kommandók minden szépítgetés ellenére is, hogy

a koronázási ünnepek októberben való megtartása távolról sem befejezett tény.

A királynak egyre erősödő meggyőződése ugyanis, hogy a koronázáson az összes politikai pártoknak meg kell jelennie és nem tartják kizártnak, hogy amennyiben a miniszterelnöknek ezt elérnie nem sikerül, rövidesen kormányváltásra kerül sor. Feltehető ez annál is inkább, mert egyes ellenzéki politikusok és lapok egyre sürűbben hangoztatják, hogy a pártok közötti egyenlenségtől eltekintve,

a koronázás megtartása a mai körülmények között nélkülözi az alkotmányosság jellegét is.

A nemzeti párt vezérorgánuma, a „Patria” utolsó száma erre vonatkozólag a következőket írja:

— A koronázás alkalmával a királynak esküt kell tennie az egyesített ország alkotmányára, mert az összes románok hírellyévé koronázzák meg Gyulafehérváron. Tudjuk azonban, hogy az uralkodó a régi alkotmányra már letette az esküt, új alkotmányra pedig nem tette le, mert új alkotmány nincsen. Az új alkotmány megteremtéséig a királyi eskü csak megismétlése volna a már letett eskűnek, amely csak a régi Kirómanáriára vonatkozott.

— Ha a király most Gyulafehérváron újról a régi alkotmányra esküdne, ez illuziórússá tenné az 1918-iki gyulafehérvári kongresszus határozatait, amelyek az egységesítést kimondták és amelyek alapjait képezik Nagyrománia új alkotmányának. Ezt annál is inkább szemelőtt kell tartani, mert a gyulafehérvári kongresszus határozatait Nagyrománia kormánya és öfelsége a király már ratifikálta.

A „Patria” érvei — mint Bukarestből jelentik — a kormányhoz közelálló politikusokat is gondolkodoba ejtette és többen azt hangoztatják, hogy a koronázás előtt sürgősen tétő alá kell hozni az alkotmányreformot.

A külföldiek ellenőrzésére vonatkozó szigorú rendeletek nem újabb kiadott szabályokon alapulnak. Az ellenőrzés ezért vált szükségessé, mert az egyre fokozódó idegenforgalommal egyidejűleg a nemkívánatos elemek beözönlése is tetemesen szaporodott. A rendőrség ezt az ellenőrzést lehetőleg kiméletesen gyakorolja.

— Az Uj Kelet könyvosztálya portómentesen küldi el mindenkinek könyvés kottajegyzékét, aki azt egy levelező-lapon kéri.

— Elsüllyedt egy nagy tengerjáró hajó. Londonból jelentik: Óriási méretű hajószerecsenészség történt tegnap az Atlanti óceánon. A Hamburg—America Linie legnagyobb hajója, a „Hammonia” Mexikó felől vívő útjában a Finis-terre-foknál megfeneklett és elsüllyedt. A „Hammonia” egyike volt a nagy német kereskedelmi flotta legnagyobb személyszállító hajóinak. A hajó három nappal ezelőtt hagyta el a spanyolországi Vigo kikötőjét. 365 utast vitt magával, a személyzet száma pedig 192 ember volt. Még aznap este hatalmas északkeleti szél keletkezett, amely orkánra nőtt. Másnap reggel a hajó mélyén víz tört elő. A szikretáviró hívsára három angol hajó, a „Kinfauns castle”, a „Valencia” és a „Tador Prince” sietett a süllyedők segítségére és az orkán közepén hozzáálltak a mentési munkálatokhoz. Két mentő-

bárkát a vihar felfordított, a bennülők egy része megfulladt, más része a roncsokba kapsszkodott. A harmadik bárka is felborult, de a benne ülőket megmentették. Megmentettek mindenkit a süllyedő hajón is, úgy, hogy csak mintegy harminc ember vészelt el a tengerbe.

— Szenzációs kulturintézménynek lesz színhelye nyolc napon át a Vármegeháza fő díszinti nagyterme. Világghírű nagymesterek alkotásából nyílik meg vasárnap, f. hó 17-én d. e. 10 órakor egy oly hívóju képtárlat, mely teljesea egyenértékű a világhírességek kiállításával. Hogy mást ne említsünk, a kiállító művészek között ott találjuk Deák Ébner Lajos, Iványi Grünwald Béla, Pentelei Molnár János, Kézdi Kovács László, Romek Árpád, Edvi Illés Aladár, Zombory Lajos, Révész Imre, Innocent Ferenc, Olgay Ferenc, Gergely Imre, Komáromi Károly Endre, szepesszi Kusza Jenő, Torosy Gyula, Szule Páter, Kacziány Ödön neveit, de ezeken kívül még husz kiváló mester műve látható a tárlaton. A kiállítás f. hó 24-ig marad nyitva s naponta d. e. fél 10—1-ig és d. u. fél 3—7-ig tekinthető meg. A belépődj 5 lei.

— Uj alapítások Erdélyben. Az „Alpha” aradi vagygyár Kolozsváron lerakatot létesít. Renegau Alex Kolozsvári tuss és nyomdafestékgyárat alakít. „Patria” név alatt vagonjavító ipartelep és fémgyártó gyár alakult Nagyváradon. Igazgató Verő Adólf. A nagyváradi „Hercules” fegyverműgyár részvénytársaságá alakult át. Sebestyén Béla temesvári írógépkereskedő Nagyváradon fiókot nyitott. Dr. Mccanu Mátyás Mehadian líkőrgyárat alapított. Gerő és Társa Temesvárott „atheneum” céggel vonalzógyárat rendezett be. Tonisch és Hayd céggel Medgyesén ecetgyár alakult.

— Szabadkereskedelmi világkongresszus. Frankfurtból jelentik: Az angol Cobden-klub a Nemzetközi Szabadkereskedelmi Egyletés megbízásából szabadkereskedelmi kongresszust hív egybe, melyet október 24. és 25-én a Majna melletti Frankfurtban fognak megtartani. A kongresszus a romlásba jutott világkereskedés újjáratításának problémáját egész terjedelmében föl fogja ölelni. A kongresszus napirendjén szerepel a valutakérdés, az antidumpingre vonatkozó intézkedések és a külkereskedelem állami ellenőrzése. A kongresszuson való részvételről a „Deutsche Freihandelsband” ad föl világozást Frankfurt v/M-ban.

— Az import-export bíróság ülést tart a fahygi bizottság bevozásával. Bukaresti jelentés szerint szeptember tizenhatodikán az import-export bíróság teljes ülést tart a kereskedelemügyi minisztériumban, amelyen részt fog venni a fahygi bizottság is. Az ülésre informátoroknak meghívták Groza Pstert, a „Dava” fatermelők egyesületének volt elnökét, Stern Gyulát, az aradi „Naschio” vezérigazgatóját, Echner Sándort, a Rosche és Dawas nagyváradi cég igazgatóját, a kisiparosok szövetsége részéről pedig Sámuel Sándort, a kisiparosok szövetségének elnökét, Marincescut és Diaconescut.

Pilsudszky Románia és

— Az Uj Kelet
Bukarest, marsall ma Szin'jába érke király, a tróceg várták a val. Bratianu eléte utazott jött vele. A keztekor a nusz játzóffigvontu a század sorfal bemutatata trónörökösét émsjd kocsiatélyba hajtott királyt ült Pi és Bratianu hosszas tanács

Pilsudszky először azt hogy szeretne gadni. Torna lapók meg telyban. Pilsu Lengyelorszá drágaság ra gazdasági kri for, a lengye főfeladta: et mtködni.

Pilsudszky rendkívül sajt és sajnálatos ezáltal nem l restet. Hangs és Lengyelors és és szom mok, amelyek

ugy politik mint kultur ren a két n sét par

Ez a közeled kell hogy ve nemzet álland ják megterem hivatalosa, a foglalkozik Pils jelentik, hogy a nak célja a k szonyáusk szo jó román sa k szefogunk te sünkkel a bé ben egy esek len. A román nemcsak polit sági jelentőség A nyugati áll gaini fogják H orszá szövete ország sz ut tamassa.

— Hatvan levelezőispot, f tos címét és könyvosztályan osztálya díjma könyvudonságo alkalmi katalog

Central Buffet
Szabályos utazás
sz élte közönség találkozó helye

**Sport kötött-
szövött Áruház**
Aradi kötő és kötöttszövőgyár lerakata
Cluj, Wesselényi-utca 16.

Kötött kabátok, sweaterk
kötött ruhák, harisnya és
kezdő eredeti gyári
árban kapható.

TUN

TUNGSRAN

A LEGT...

Pilsudszky szövetséget akar Románia és Lengyelország között

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Bukarest, szept. 15. Pilsudszky marsall ma délelőtti féltenekettőkor Szinjába érkezett. A pályaudv ron a király, a trónörökös és Mihály herceg várta a kormány összes tagjával. Bratianu miniszterelnök Ploestiig elébe utazott Pilsudszkyval és együtt jött vele. A lengyel államfő megérkezéskor a szenátor a lengyel himnuszot játszotta, majd Pilsudszky végigvonult a kirendelt vadász diszszad sorfala előtt. Ezután a király bemutatatta Pilsudszkynak Károly trónörökösét és a kíséret többi tagjait, majd kocsiára ültek és a királyi kastélyba hajtottak. Az első kocsiiban a király ült Pilsudszkyval. Narutowics és Bratianu között tegnap délután hosszas tanácskozás folyt le.

Pilsudszky tábornagy Szinjában először azt a kívánalmat fejezte ki, hogy szeretné a sajtó képviselőit fogadni. Tegnap délután bukaresti hírlapírók meg is jelentek a Pelus-kastélyban. Pilsudszky kijelentette, hogy Lengyelország helyzete javul, bár a drágaság rendkívül nyomasztó. A gazdasági krízis lassacskán enyhülni fog, a lengyel és román kormányok előrelátása: ebben az irányban együttműködni.

Pilsudszky örömeit fejezte ki a rendkívül sajtóval fogadtatása miatt és sajnálatának adott kifejezést, hogy ezáltal nem látogathatja meg Bukarestet. Hangsúlyozta, hogy Románia és Lengyelország céljainak közösége és szomszédsága oly motivumok, amelyek

egy politikai és diplomáciai, mint kulturális és gazdasági téren a két nemzet együttműködését parancsolólag előírják.

Ez a közeledés oly mély gyökereket kell hogy verjen, amelyek a két nemzet állandó, igaz barátságát fogják megteremteni. A kormány félhivatalosa, a „Viitorul“ vezéréikben foglalkozik Pilsudszky utazásával. Kijelenti, hogy a lengyel államfő utjának célja a két szomszédország viszonyának szorosabbra fűzése. Egy jó román sa kifogásolhatja, ha öszezefogunk természetes szövetségesekkel a béke biztosítása érdekében egy esetleges keleti támadás ellen. A román lengyel kapcsolataink nemcsak politikai, hanem gazdasági jelentőségűnek is kell lennie. A nyugati államok bizonyára támogatni fogják Románia és Lengyelország szövetségét, mert az a két ország az európai békének keleti támasza.

Hatvan baniért vásárol egy levezelőt, felírja a nevet és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvszertálynak. Az Uj Kelet könyvszertálya díjazással illeti Önt a könyvszerzőségről és elküldi Önnöknek a katalógusait.

Poincaré politikája megbukott

A francia miniszterelnök a parlamenti szünet után lemond. Hangulatváltozás Franciaországban. Loucheur az új kormányelnök-jelölt

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Páris, szeptember 15. Berzmann német külügyi államtitkár kedde és szerdán sürű tanácskozott a jövőteli bizottság tagjaival. Ezek a tárgyalások mindegy folytatásai a berlini német-belga tárgyalásoknak. Edig ugyan nem jutottak megállapodásra, de beavatott körökben a helyzetet optimiztikusan itélik meg. Hangsúlyozták, hogy valamennyi ország megbízottai komolyan megegyezésre törekednek. Francia parlamenti körökben azt mondják, hogy a feszültség határozottan enyhült és most már

szó sem lehet Franciaország külön akciójáról.

Feltűntést kelt, hogy olyan politikusok is, akik a legutóbbi napokban erőlyesen követelték a Ruhrvidék megszállását, ma egyenesen nevétségeinek minősítik azt a felfogást, hogy a német kincstári jegyek mint Franciaország vagy Belgium külön ábrót kezd en Németország ellen. A köztársasági középpárt, amelynek döntő befolyása van Franciaország politikájára.

elutasítja Poincaré legutóbbi agresszív kijelentéseit

és a miniszterelnök sajtójának hasonlóhünyo cikkeit. Általában a legutóbbi napokban határozott hangulatváltozás állott be a francia politikában.

Inog a Balkán-egyensúly

A félhivatalos „Viitorul“ a keleti helyzetről. Venizelosz Párisban. A szláv népek szövetsége

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Bukarest, szeptember 15. A „Viitorul“, a kormány félhivatalosa, az újabb balkáni eseményekről szóló cikkében többek között így ír:

A törököknek Európába való visszatérése komplikálja a balkáni problémát. A Kelet új egyensúlya veszélyezteti a szövetséges győzelem egész frontját, egy török-bolgár szövetség pedig az olyan méhazén konszolidált békét. Ebből a szempontból kiindulva

Anglia feltétlenül ellene szegül a törökök Európába való visszatérésének.

Egy Drinápolyban és Galipoliban lévő török hadsereg semmissetre sem biztosítaná a tengerszorosok szabadságát, amelyeket bármelyik éjszaka egyszerű csinnel újból elzárhatnak.

A világháború tanulságai megmutatták a szövetségeseknek, mily fenyegető veszedelemet jelentenek a civilizáció ügyére a Dardanellák és a Boszporusz elzárása. Ez volt a főoka Románia és Oroszország vereségének, amelyek nem tudtak municiót kapni.

Ezek a gondolatok fogják a szövetségeket vezetni, amikor a bévesi békeszerződés revíziójának gondolata felmerül. Románia, amelyet a tengerszorosok szabadsága elsősorban érdekel, nem engedheti meg a balkáni egyensúly felborítását és kijelenti, hogy szolidáris az összes szövetségesek közös érdekeivel a tengerszorosok szabadságának megvédésére.

Venizelosz Poincaréval tárgyal

Páris, szeptember 15. Venizelosz Genfből ideérkezett és hosszabb tárgyalást folytatott Poincaréval. Innen Londonba megy a volt miniszterelnök, ahol Lloyd Georgeval fog tárgyalni.

Athén, szeptember 15. Az 1916-18 korosztályok leszereléséről szóló kormányrendelet ma megjelent. Több más korosztálynak két heti szabadságot adtak.

Szófia, szeptember 15. A bolgár közvélemény óriási érdeklődéssel te

ban. Ennek következménye valószínűleg Poincaré közeli lemondása lesz, sőt: épen a köztársasági középpártban mondják, hogy

Poincarénak mindjárt a parlamenti szünet után le kell mondanania,

különben az első alkalommal leszávazzák. Poincaré utódját elsősorban Loucheur volt újjáépítési miniszter emlegetik, aki elsőnek hirdette a megegyezés politikáját a németekkel szemben. Loucheur külügyminisztere Barthou lenne. Hogy a kormány párt legerősebb frakciója elajátta Poincarét, annak főbb oka, hogy Poincaré kérdésortátó szeszéideivel ellentétben végül mégis

kényszeren volt ugyanarra az útra az útra lépni amelyen Loucheur járt

Loucheur sánkidőzői tervének megnyerte Lloyd Georgeot, tavaly azonban Poincaré és táborá meghiusították a terv keresztülvitelét. Azóta annyira megrontották a francia angol barátságot, hogy Lloyd George most már nem hajlandó megígérni azt, amit a tavaly megakart tenni. Ezért akarják Loucheurt annak végrehajtásával megbízni, amit Poincaré nem tud megvalósítani.

Masaryk a szláv szövetségről

Pága, szeptember 15. Sexton Watson új folyóirata, a „The Slavonic Review“, Masaryk cseh köztársasági elnök cikkét közli a pánszlávizmusról. A cikkben Masaryk elmondja hogy a politikai pánszlávizmust nem gyengíti az a tény, hogy a szláv nemzetek nagyrészt felszabadultak az elnyomatás alól. A szlávoknak az oroszokkal együtt szükségük van a nyugati kultúrára, amellyel a kölcsönös kapcsolatokat fenn akarják tartani. A politikai pánszlávizmus megköveteli a legnagyobb nemzetek politikai vezetését, azonban Oroszország vezető szerepére a mai állapota miatt egy emberöltőn át nem lehet számítani. A háború természetesen

elősegítette a szláv nemzetek közeledését,

a háború utáni helyzet pedig az egyes szláv államok szorosabb tömörülésére vezetett. Természetes, hogy a kisebb és kulturában hátramaradt államok Csehország kivételével a német agresszió lehetőségével szemben kénytelenek lesznek bizonyos formájú egyesülésre gondolni. Miután a szlávok száma Európában az összes lakosság egyharmad részét teszi ki, a szlávok egyesülése esetén a szláv állam a legerősebb állam volna.

Seypel kancellár beszámolója a genfi tárgyalásokról

Bécs, szeptember 15. Az osztrák külügyi bizottság mai ülésén dr. Seypel szövetségi kancellár jelentést tett a genfi tárgyalásokról. A kancellár beszédét vita követte, amelyen

valamennyi párt szórnoka résztvett. A bizottság ezután indítványt fogadott el, amely emlékeztet arra, hogy augusztus 31-én kimondta: a köztársaság függetlenségének megóvása a külügyi politika legfőbb feladata. A bizottság a szövetségi kancellárnak kifejezte bizalmát és nyilatkozatait helyeslően tudomásul vette. Az indítvány első részét a szocialisták is megszavazták.

SPORT

Labdarúgás

A kolozsvári BT rendkívüli közgyűlése. A kolozsvári Birák Testülete szeptember 20-án, szerdán este 7 órakor rendkívüli közgyűlést tart a szövetség hivatalos helyiségében, amelyen Molnár Lajos, a BB elnöke és Nagy Lajos szövetségi bírók bezzámolnak a temesvári bírókongresszus határozatairól. A BT elnöksége ezután is felkéri az összes kolozsvári szövetségi bírakat, hogy a rendkívüli közgyűlésen teljes számmal jelenjenek meg, mert az Országos Testület kolozsvári albizottságát a rendkívüli közgyűlés lesz hivatalra megválasztani és ezenkívül több fontos aktuális kérdésben kell a közgyűlésnek határozni. Szeptember 21-én, csütörtökön este 7 órakor a kolozsvári BB tartja meg rendes ülését, míg a bírótanfolyamat szerda este helyett csütörtökön este 8 órai kezdettel tartják meg.

AMTE-ATE 3:0 (1:0). Aradról jelentik: A két aradi csapat szeptember 14-én tartotta meg bajnoki mérkőzését. Az első gólt a 20. percben Ermessz lőtte, a második gólt a második félidő 22. percében Auer II. szerezte meg, míg a harmadik gólt a 28. percben Auer I. szerenéses beszállásából öngól révén jutott az AMTE. Bíró: Szika János (Kinizsi).

Nem engedélyezték a magyar válogatott romániai mérkőzését. Aradról jelentik: Az aradi sportegyesületek már hetek óta tárgyalásokat folytattak a budapesti labdarúgó-szövetséggel, amely tárgyalásokat az előzárta, hogy Magyarország II. válogatott csapata október hó folyamán nemzetközi mérkőzést tartson Arad és Temesvár városok válogatott csapatával. Tervbe vették azt is, hogy a magyarországi csapat a Zsilvölgye válogatottjaival is összeméri erejét. Az MLSz a maga részéről készséggel teljesítette volna az aradi sportegyesületek kérését, az alambiztonsági hivatal azonban a legutóbbi politikai bonyodalmak miatt nem engedélyezte a magyarországi futballisták Romániába való beutazását és így a tervezett mérkőzések elmaradnak.

Románia futballbajnoksága. A romániai sportterületekben lezajlott kerületi bajnoki mérkőzések után az FSSR bukaresti központjának határozata értelmében a kerületi bajnokcsapatok kiesési rendszer mellett mérkőzéseket voltak kötelesek tartani egymással Románia 1921-22. évi országos bajnokságáért. A küzdelemben a nagyváradi Törökvas, az aradi AMTE, a temesvári Kinizsi a nagyszebeni NSE, a bukaresti Tricolor, a oszornovitsi Polonia és a kolozsvári bajnokcsapat voltak jogosultak résztvenni. Az országos bajnokság mérkőzései iránt sportkörökben nagy volt az érdeklődés, az első forduló után azonban a küzdelem elvesztette a realitásának, sportértékének és komolyságának jellegét és a földgyepen való férfias küzdelmet a kulisszák mögötti dráblük váltották fel. A Tricolor lemondása nyitotta meg a sört, amely a kolozsvári bajnokcsapatot kimélte meg a Brassóba való utazás farsadalmától, de lemondta a nagyszebeni NSE is a temesvári Kinizsi járára az elődöntőt. A bajnoki szabályok értelmében ilyen jellegű mérkőzést lemondani nem szabad és nem lehet még a kerületi bajnokságnak sem, annál kevésbé az országos bajnokság elődöntőjében. Ugy gondoljuk, hogy az FSSR bukaresti központjának sem lehetett intenciója az országos bajnokság értékét lemondásokkal diszkreditálni és kiváncsian várjuk, hogy milyen megtorló intézkedéseket léptet életbe a lemondó csapatokkal szemben.

no 24, Fränkal
adassa 26 30,
wimmer Vilmos
ieib rger Berta
K. 16s M. 16id
S. muk Terka
dr Kartész
te 20 Weisz
16-60, Klein
et, osv. Gutt
dani Ferecc,
mann S. lamoa,
his-bn gvüi.
Székelyhid:
S. éely Ignc,
kisebb gyüi-
1774 62

VÉSZET

dó Szinpad

16-án bérlet-
4. szám: Karl
ndégjelleptével
eljesen új mü-
am és
: Die Schite.

NHAZ

kor: Vén ba-
hosszár. (Moz-
6 helyarákkal.
ntgyörgyi Ist-
Papp Katinka,

r: A hollandi
perett újdonság
des helyárak-
7 sz. A.)
r: Vasgyáros.
akkal.)

di menyecske.
z negyed-zer.
zünetben. Pre-
)

második felében
a magyar szín-
eti tavalyi szín-
bb sikerü vig-
akk fog színe

kk-kal párhuza-
póval az elő-
gyik legszebb s
a Gengszér-
dása pár nappal
tán lesz.

menyecske. A
andi menyecske
n. Minden este
k's a forró pre-
etkezhető hogy
rettet érkezni a
sboz.

gyáros délután.
utáni előadások
ban. Szombaton
dnek a délutáni
s és fia a buszár
pekekben Szent-
Pap Katinkával,
ulával, Réthely-
i, a legolcsóbb
agyáros van ki-
lsőrangú szerep-

ekldés a keddi
dinek egy éve
tűvét, az Ernani-
születek után. a
al, Bretán Mik-
kacs Mihállal.

ÓRA

ap Stuart Webbs
ilis nyomozása.
jtóan izgalmas.
dortörténet. Egy
adóságai elől.
nalála után, nagy
or egy kalandor
sikasztás gyanu-
gyenge szívü
veszedelmekben
örtönbe juttatja
leányát jogalhoz

RTON ERNŐ
adóvállalat N. 7.
szám 977

) 2. sz.

ostán eszközlők.

atelepe

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Fodor Antal, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Kossuth L.-u.)
Modern hajmunkák,
jutányos árak! 1284

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és
sárga színben 1286

Krébs János szilgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Gyermek ruhák

1399
raktáron és rendelésre is
legizlesebben csak az
ADLER-cégnél
készülnek. Str. Iuliu Maniu
(v. Szentegyház-u.) 5. sz.

Rosenzweig Antal Cluj (Saját ház)
Széchenyi-tér 38.—Telefon 4-36

פריים האנדלונג מליתים תפילי ממות
צמות עננה אונר דעטער
Selyem tuleszek, mirjamok és díszkötéses
máhsor garnitúrák német és magyar for-
ditásban, nagy raktár. 1821

Kirakatrendező,

elsőrangú erő, aki a kiszolgálásban
is jártas Erdély legnagyobb váro-
sának egyikében azonnali belépésre
kerestetik. Ajánlatok fizetési igé-
nyek megjelölésével. Első erő jel-
igére Kelet hírlapiroda, Arad inté-
zendők. 4708

Iskolaruhák Raglások

nagy választékban
megérkeztek 1330

Neumann M.
cégnél, Cluj, Piata
Unirii No. 14. Főtér

Jó forgalmu nyomda és papírüzlet

teljes felszereléssel és berendezé-
ssel Erdély egyik legnagyobb váro-
sának főterén kedvező fizetési fel-
tétel mellett eladó. Komoly re-
lektánsok ajánlatait „Papírüzlet”
jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja

MEGNVILT Goldstein M. szücsmühelye

1409
Cluj, str. Gen. Poitas
(Dézsmá-utca) 14. sz.
Legjutányosabban elvállal minden e
szakmába vágó javítást és kabátbélést

GUTHÁ. fiai Safu-Marc (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3090-1
Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, sta-
niolüvegkupakot, csapselin-folyadékot, üveg-
címkt hordólemezeket, fecsapot, kénlapot,
gelatint, vizahőlyagot, acéblombát, parafa-
talpat (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina”
vagy „Biol”-keféket, filtergépeket, asbesz-
tet, gumitömlőket, borszivattyukat, pezsgő-
drótháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegek-
hez rafiáhalót, szivacsot, önzott tubusokat,
pléhdobozokat, szóródugókat (Sprizkorke),
demonokat [fonott kosárüveg, valamennyi
pincészeti cikkeket és gépeket a legolcsóbb
napi árban.
Kérjen árajánlatot!

RENAISSANCE - ÁRUHÁZ

Calea Reg. Ferdinand (v. Wesselényi-u. 25

Mélyen leszállított árak!

Női és férfi gyapjuszövede L 89—91—99—130—198—

Selymek minden színben és minőségben
Cort bársony minden színben L 98
Bútorszövedek paplanhuzatok
Sifonok és lepedővásznak
Flanelek és Barchetok
Szőnyeg, Linoleum

Férfi-, női- és gyerekcipők nagy választékban

Tisztviselőknek a leszállított árakból külön 5° engedmény

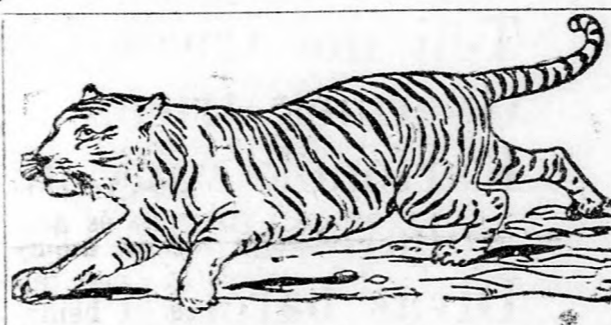
Porcellán és edénykereskedők figyelmébe!

Karlsbadi porcellán árak: u. m. sima, gyöngyös, relif, duplaerős,
mély, lapos és dessert tányérok; sültés, tészta sítb, tálak, gyönyörű,
mintás teás csészék, bögrék stb. a napi áraknál sokkal olcsóbban.
Kérjen árajánlatot! 4336-1

B. Gál, porcellánkereskedő Déva. Telefon 27.

Mártonffy Testvérek & Co

újonnan berendezett világ-
városiszőrmeáruházában leg-
újabb modellek, elsőrangú
szőrmeék, mindennemű szőr-
mecikkek, — szücskellékek
nagyban és kicsinyben. —
Szolid hevésárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főtér)
Telefon 10—25. 1396 Sürgőnceim: Mártonffypeiz.

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sae-passage
Ajánlja saját készítméngü sérvkötőit, háskötőit stb.
Női és férfi óvszerek nagraktára

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

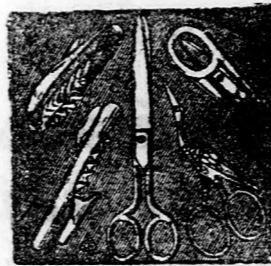
Frati Fränkel Testvérek

Kézműáru nagykereskedése
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul 14.
v. Széchenyi-tér)

1395

Engros eladás!

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó
munkákat szak-
szerint, vállalom
szolid és pontos
kiszolgálással
Bajzágó Márton
Cluj, Kinizsi-utca 5.
(Óvár.)

S. EISENSTÄDTER & Co

szücs és szőrme áruháza

Főtízlet:
Calea Victoriei 2.
Fiók:
Óvár (Szentlélek
és Kinizsi-u. sarok)

Szőrmeáruházban állandóan nagy készlet!

Nagyobb tétel Berliner Posztó

nagy és kicsi

himzett

K
E
N
D
Ő

Engross eladás!

Engross eladás!

valamint más
féli fejkendőök
érkeztek

Judeovits Lázár

kendő és szövőfonál
nagy készletében

Cluj, Szép-utca 2.

1363 TELEFON: 858.

Bürger Albert

mechanikai hordógyára

T.-Mures-Marosvásárhely

Szállit minden mennyiség-
ben sörs, boros, likö-
röshordókat min-
den nagyság-
ban. 4633

Rivánatra árajánlatotl azonnal szolgál!

Megnyilt! a Megnyilt!

„Helios“

kötött szövött árnygár leakata
Cluj, Piata Unirii 7. (Főtér)

Óriási választék: 1399

Kötött kabátok
Kötött ruhák
Női és gyerek ceppok
Jämperek
Marisnya és keztyükben

Eredeti gyári árak

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavonként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 10 lel. Jellegű hirdetésekre semmielőtt felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatásban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 baót bélyegköltésig fizetendő.

Több üzleti elfoglaltság miatt egy jól menő kisebb szabású bőrgyárhoz 400.000 lel tőkével izr. vallású más keresetlik. Cím: Mátyás Géza bőrkereskedő Dej. 4703

Elsőrendű előimádkozó, aki tanító is, keres állást. Cím: Farkas Jakab főrabbinál Marosújvár. 4705

Tisztelettel értesítem a hölgyközönséget, hogy a női ruha varrási elsőrendű külföldi munkakerővel tovább folytatom. Utcai és estélyi ruhák, kosztümök jutányos árban a legelegánsabbban készülnek. Ugyintézet gyönyörű és mindenféle kézi és gépi hímzés újdonságát dívatlap szerint legszebben készíti.

Özv. Moskovits
műhelymő szalonja volt Unió-utca 15. (Emelet.)
Tanuló lányok felvételnek.
1410

Némétül beszélő leányt keres egy gyermekes család kitűnő elbírás és jó fizetés mellett. Cím: Rosenstein, Galati Belvedere 9. 4706

Megjötték elsőrendű gyártmányú gyerekcipők, ruhák, feltűnően olcsó árak. Wolf, Radák-utca. 4710

2000 lel havibéért főtéri üzlet azonnal átvehető vidéki forgalmas heti és nagyvásárokkal rendelkező helységben. Leveleket Vasutállomás-jeligére kiadó továbbít. 4711

Utazói állást keres nagyobb vállalatnál vagy cégnél 34 éves románul, németül beszélő fűszerkereskedő. Erdélyben már utazott. Szilágyi Jenő Satumare Hunyady-u. 37. 4702

Harisnyaközt, fejlejt, talpálást, valamint selyemharisnya talpálást és javítást jutányos ár mellett vállalunk. Tanuló leányok felvételnek. Petőfi-utca 13. földszint, ajtó 1. 4707

Kárpitos munkáit legjutányosabb árban készítik úgy háznál, mint vidéken. Macsek Béla kárpitos, Monostori-ut 40. Ugyanott eladó egész új heverődivány. 4709

Három egymásba nyíló üzlethelyiség forgalmas helyen kiadó. Cím a kiadóban. 4687

Vaskereskedők és bádógosok!

Hitelesített űrmérték és űrmérték részek legolcsóbban beszerezhetők
Biró Márton, 1390
fém- és bádógipari üzembén Cluj

אתרוגים לולבים הדסים

אין אנגרא אנד אנדעשיל צו האבען בייא

E. ROSENZWEIG
CLUJ, Str. Reg. Maria 6.

דער פערקויף ווירד אין דייע ימי הסליחות בעניינען

Megkezdődött a szeptemberi nagyvásár

DICK-ÁRUHÁZBAN

amig a készlet tart:

- Téli férfi harisnya . . . 12.75
- Téli női harisnya . . . 16.75
- Téli női tricót keztyű . . . 23.75
- Gyermekek tricót . . . 24.75
- Kartonok vagy divatbatistok 21.75
- Divat barchettek . . . 32.75
- Divatszövetek 22.75
- Kötött női mellények . . . 45.75
- Férfi zephir ingek . . . 89.75
- Hosszu alsónadrágok . . . 89.75
- Tennis ingek 98.75
- Női vagy férfi gyapjuszövetek 140 cm. . . 89.75
- Női scheviott intézeti szövetek minden színben . . . 119.75
- Divat vállkendők minden színben 129.75
- Férfi swetter 119.75

Óriási választék női és férfi télikabát szövetekben, női és gyermek swetterekben és swetter-garnitúrákban

Dick Jakab és Fia
nagyáruházában
Cluj, Str. Regina Maria 5.

Zeneművek, Iskolaszerek, külföldi bélyegek

Ön még nem tagja a **SALAMON NYOMDA** kölcsön-könyvtárának? **4500** mü

Könyv- és papírkereskedés Nyomdával! Olcsó árak!
Szombat és ünnepnap zárva!

Ideiglenes helyiség Str. Surda (Kis-utca) 22.

Rendkívül előnyösen ajánlok

Pergament papír I. PPP. jegyűt kg.-ként	110.— lel
Zsineg kéthatód 25 gr. kg.	80.— lel
Zsineg kéthatód 25 gr. Levélpapír 100/100 I. selyem bélelt	90.— lel
Vaspor 500-as egy láda	35.— lel
Drótszeg alapár	75.— lel
	13.50 lel

Cipőkrémek minden gyártmány gyári áron alul!!!

Ostorkok I.	4—4.50 lel
Martin kanál sima I grs.	310.— lel
Martin kanál gar.	340.— lel

Tenta és kékvizek gyári áron alul.
Egyéb rövid, norinbergi és papírárúkat. Meg nem felelő árut visszaveszek.
NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)

Exportját és importját

Románia, Magyarország, Ausztria és Németország között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.
HÁZAK: **Wien**, I. Rottenturmstrasse 27. **Budapest**, VII. Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. **Oradea-Mare**, Rimánóczy-ut 12. **Brasov**, Kapu-utca 61. **Arad**, Simonyi-utca 13. **Orsova**, Dunapart. **Szolnok**, Madách-utca 1. **Expozitúrák:** Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötégyán, Biharpuspöki. 1276
Fuvarelevél felülvizsgálati iroda Speciális dunai forgalom!

Briefmarkensammler

erhalten, gegen Angabe von Referenzen oder Erlag eines entsprechenden Depotbetrages, schöne Auswahlensendungen zu den günstigsten Bedingungen. An Geschäftsinhaber werden Auswahlen gegen dreimonatliche Verechnung in Kommission gegeben. 4675
Wilhelm Hann v. Hanneheim
Briefmarkenhandlung,
HERMANNSTADT-SIBIU
Reissenfelsgasse No. 5.

שרתה כשר Szalámít postán utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Márk & Co szalámigyár
Cluj, Piata Mihail Vitcazu (Széchenyi-tér 89. Telefon 12—90.
Árjegyzék a kárvánra ingyen.

אתרוגים לולבים הדסים Exportfirma HERMAN RATH TRIEST, welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische und Palestinaer אתרוגים Produzenten in Triest ein Comissionslager besitzt, eröffnete in

Bucuresii, Hotel Regina

einen Engrolager von אתרוגים מחרים ל לבים גרינען בארדינגהראער אונד גרינע געוועהלטע זא אויך געבינדענע מראקקענע הדסים
Anfragen sind zu richten an seinen Sohn

Iosef Rath,
Bucuresii,
Casuta Postala 394.

Szerkesztő hivatala
Közlöny- és papírkereskedés
Nyomdával! Olcsó árak!
Szombat és ünnepnap zárva!
Ideiglenes helyiség Str. Surda (Kis-utca) 22.
Rendkívül előnyösen ajánlok
Pergament papír I. PPP. jegyűt kg.-ként . . . . . 110.— lel
Zsineg kéthatód 25 gr. kg. . . . . 80.— lel
Zsineg kéthatód 25 gr. Levélpapír 100/100 I. selyem bélelt . . . . . 90.— lel
Vaspor 500-as egy láda . . . . . 35.— lel
Drótszeg alapár . . . . . 75.— lel
13.50 lel
Cipőkrémek minden gyártmány gyári áron alul!!!
Ostorkok I. . . . . 4—4.50 lel
Martin kanál sima I grs. . . . . 310.— lel
Martin kanál gar. . . . . 340.— lel
Tenta és kékvizek gyári áron alul.
Egyéb rövid, norinbergi és papírárúkat. Meg nem felelő árut visszaveszek.
NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)
Exportját és importját
Románia, Magyarország, Ausztria és Németország között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak
Deutsch Testvérek
nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.
HÁZAK: Wien, I. Rottenturmstrasse 27. Budapest, VII. Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. Oradea-Mare, Rimánóczy-ut 12. Brasov, Kapu-utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Dunapart. Szolnok, Madách-utca 1. Expozitúrák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötégyán, Biharpuspöki. 1276
Fuvarelevél felülvizsgálati iroda Speciális dunai forgalom!
Briefmarkensammler
erhalten, gegen Angabe von Referenzen oder Erlag eines entsprechenden Depotbetrages, schöne Auswahlensendungen zu den günstigsten Bedingungen. An Geschäftsinhaber werden Auswahlen gegen dreimonatliche Verechnung in Kommission gegeben. 4675
Wilhelm Hann v. Hanneheim
Briefmarkenhandlung,
HERMANNSTADT-SIBIU
Reissenfelsgasse No. 5.
שרתה כשר Szalámít postán utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Márk & Co szalámigyár
Cluj, Piata Mihail Vitcazu (Széchenyi-tér 89. Telefon 12—90.
Árjegyzék a kárvánra ingyen.
אתרוגים לולבים הדסים Exportfirma HERMAN RATH TRIEST, welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische und Palestinaer אתרוגים Produzenten in Triest ein Comissionslager besitzt, eröffnete in
Bucuresii, Hotel Regina
einen Engrolager von אתרוגים מחרים ל לבים גרינען בארדינגהראער אונד גרינע געוועהלטע זא אויך געבינדענע מראקקענע הדסים
Anfragen sind zu richten an seinen Sohn
Iosef Rath,
Bucuresii,
Casuta Postala 394.